

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Π. ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: Α.Ε.Β.Ε. Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ ΑΘΗΝΑΙ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΔΕΛΤΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ *Kar Jorji*
ΗΜΕΡΟΜ. *29-9-78*
ΑΡΙΘ. *23585*

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙ

Στά καίδια τ' άραγμένα, τὰ δεμένα,
Στά καίδια πού δέν πάνε πουθενά
Θά μπούμε νά γυρίσουμε τὰ ξένα...

Ψυχή μου, θ' απολάφωμε τὰ όρτια
Θαλασσομαχητά, θά ιδούμε χώρες,
'Ασάλευτο έδω νά στην προκυμιά!

Τού πλέον άντρείου ρωμηού καραβοκώρη
Τή δόξα, άγαπημένη, θά γευτούμε
'Ακουμπισμένοι έδω στό παραθύρι...

Πάσσαρες, λόβρο, σκούρες, τρεχαντήρια,
Τήν όρα πού κοιμούνται στό λιμάνι
Θά μάς σπρώχνουν σέ άφρόχυτα άκρωτήρια.

Φορτωμένη μέ κίτρα, εθιοδιασμένη,
Θέ νά μάς πάη σέ ανάκονστο ταξίδι
Νύφη γολέττα από τό Γαλαξειδί.

Σέ άκρογαλιές μέ φίλνισι χάλικια
Στό Μάν και στον 'Απόλη των κυμάτων
Σέ ενάλιους κήπους, σέρρες από φύκια.

Βάρκα άτ' τὰ Βάτικα θά μάς γλυτρώση
Και Μυκονιάτικο πανί πελώριο
Σέ δειλινών φωτιές θά μάς βυθίση.

Σέ άγυρο θυματογή καιόντας όλη
Τή μυστική πολυτάλη ψυχή μας
Θά πά νά προσκυνησουμε την Πόλη.

Και στη Μεσόγειο την τραγουδημένη
Τού κόσμου θά διαβάσωμε τους θρύλους
Νανουρισμένοι, θαλασσοδαρμένοι.

Σέ πολιτείες βαρείες, πυκνές, πολύβουρες
Θά μπούμε, στη βαθύαλη άγορά των
Θέ νά χαρούμε, άτ' τὰ καμπαναριά των

Θ' ακούσωμε της όδρε στην πλατεία των
Λεωφόρο θά ξυπνήσουν οι σφιγμοί μας
Στά στενά των σοκάκια οι σταχυομοί μας...

Γ' άντεγο κάμια, τὰ μπουρίνια, οι πάγοι
Δέ θά έμποδίσουν την λευκή μας πλώρη
Στά πλέον πικρά ν' άφρολουση πέλαγη.

Κάβοι δροθοί, φάροι, δόση, ή παρoλία
Θά φεύγουν, θά κουράσωμε τους γλάρους,
Μικρά μας τὰ νησιά θά πλέον σόν πλοία.

Τόλμες θά μάς κυττάζουν μ' άγρια ζήλεια
Θά λαχταράη στό διάβα μας ή πληξη
Και θά μάς χαϊρετήσουν μαντήλια...

Κι' όταν τ' ακούσωμε όλα, όλα τὰ ιδούμε
Και ξεκινήσωμε γιά δώ, και τόπους,
Χρώματα, σκιές, ήχους, ρυθμούς, ανθρώπους

Τους νοιώσωμε νά σβύνουν μέσ' στό βράδυ
Τών λογισμών μας, όταν κουρασμένοι,
'Αφρονι από της θύμησης, γυμμένοι

Στην πλώρη έρθούμε πίσω κάποια νύχτα —
Γι' άμοιβή της τρελλής μας φαντασίας
Θά χνείται στά ούράνια ό Γαλαξίας

Και στη γλαρή σιωπή της νύχτας, γλάστρα
Θά ύψωση ή άραγμένη μας γολέττα
Κιτάχτια και σκονιά άνθισμένα από άστρα.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΥ

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΙΑΠΩΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΡΑΓΔΑΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΡΩΜΑΝΤΙΣΜΟΝ

Ἡ ἐποχὴ τοῦ ρωμαντικοῦ ἡρώισμοῦ παρήλθε διὰ τὴν γηραῶν Εὐρώπην ἀνεκστρεφθεὶς καὶ οἱ με-
σαιωνικοὶ ἱπποταὶ ἐκοιμήθησαν τὸν αἰῶνιον ὕπνον μέσα εἰς τὴν συνειδήσιν τῶν λαῶν. Δὲν ὑπάρχει σή-
μερον γελοιωδέστερον πρᾶγμα ἀπὸ
μίας ἱπποτικῆς πανοπλίας. Τὰ με-
σαιωνικά, αἱ περιφημοὶ ἀπὸ τῆς
ἀεροπλάνου, αἱ περιφημοὶ ἀπὸ τῆς
τοῦ θανάτου, ὅλα τὰ θαυμαστά
μέσα τοῦ νεωτέρου πολέμου, προσέ-
δωκαν ἕνα κομικὸν χαρακτήρα εἰς
τὰ ὅλα τῆς ἱστορίας μετὰ τὴν ἀπο-
κάλυψιν τοῦ ἀνδρείου ἐλθόντα ἡμιτονη-
σει ἄλλοτε εἰς τοὺς πολέμους τῶν
παλαιῶν ἐποχῶν. Μόνον εἰς τὰ
μουσικὰ ἔχουν τὴν θύσαν τῶν
τὰ μεσαιωνικά ὅπλα, ἀλλὰ καὶ ἐκεί
μόνον εἰρωνικὰ μειδύματα παλαι-
στῶν στρέφεται μᾶλλον πρὸς τὸ
μέλλον καὶ λησμονεῖ τελείως τὸ
παρελθόν. Καὶ εἰς τὴν ζωὴν μας
δὲν διατηρεῖται οὐτὲ ἡ ἐλαφροὺς
ἀνέμησης ἀπὸ τὰ παλαιὰ ἐκείνη
κλή. Ἀπὸ τὴν τέχνην, ἀπὸ τὴν
φιλοσοφίαν, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν καὶ
ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευσιν ἐκλείπει καὶ τὰ τε-
λευταία ἔτη τῶν.

Εὐγενὴς ἀρχηγὸς πολεμιστῶν.

Σαμουράι με ἐπίσημον στολὴν.

Ἐν τοῖσις ἐάν εἰς τὴν γηραῶν
Εὐρώπην ἡ ἱπποσύνη δὲν ὑπάρχει
οὔτε ὡς ἀνάμνησις, εἰς τὴν ἱστο-
ρίαν, τὴν μακρινὴν ζωὴν τοῦ
Ἀνατλήσαντος Ἠλίου, διατηρεῖται
ζοηροτάτη. Οἱ ἴαπωνες ζοῦν ἀνέ-
μη μετὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς ἡρώ-
τας καὶ ἡ λατρεῖα πρὸς αὐτοὺς
ἔχει τὴν δυνάμιν, ὥστε νομίζου-
μεν ὅτι ταυτίζεται πρὸς τὰς ἐκ-
δηλώσεις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθη-
ματος. Ἐχουν βεβαίως ἐκπολιτι-
σθῇ σήμερον ἐντελὲς οἱ ἴαπωνες
καὶ ἴσως εἰς πολλὰ πράγματα πε-
ρισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον λαόν
τῆς γῆς. Ὅλοι αἱ ἐκφορᾶς τῶν
Εὐρωπαίων ἔχουν ἐγκληματικὴν
ἐκεί καὶ μάλιστα ἔχουν τελείω-
σιν. Τὰ τηλεφῶνα, οἱ ἡλεκτρο-
κοὶ σιδηροδρόμοι, τὰ αὐτοκίνητα,
ὁ ἀσφαιτικὸς τηλεγράφος, ὅλα αὐτὰ
τὰ στοιχεῖα τῆς νεωτέρου ζωῆς
ἔχουν εἰσαχθῇ εἰς τὴν ἱαπωνικὴν
κοινωνίαν. Ἀλλὰ τὸ ρεῖμα τοῦ
ἡλεκτρισμοῦ καὶ οἱ αἵμοι τῆς βερ-
ζινης καὶ ὁ ὕμνος τῆς ταχύτητος
δὲν ἔσχυσαν νὰ ἐκδιώκουν ἀπὸ
τὴν ἱαπωνικὴν ψυχὴν τὴν λατρεῖαν
τῆς παλαιᾶς ἱπποσύνης. Ἐν οἱ
ἱπποταὶ ἔλειψαν ἀπὸ τῆς ζωῆς,
ἐφύησαν ὅμως θαυμαστὸν κατε-
φύγιον εἰς τὸ θέατρον. Τὸ ἱα-
πωνικὸν θέατρον συντηρεῖται ἀκόμη
ἀπὸ αὐτὴν τὴν παράδοσιν.

Σήμερον εἰς τὴν ἱαπωνίαν, καὶ
τὸ θέατρον καὶ ὁ κινηματογράφος
δὲν καθρεφτίζουν τὴν σύγ-
χρονον ζωὴν. Ἡ λογικὴ τὸν πρὸς
ἐξὸν μας, τὰ συμπεριφορὰς, αἱ
φιλοδοξίαι μας μετὰ τὰ ταπεινά των
ἐλαττήρια καὶ τὰ ταπεινότερα μέσα
τῆς πραγματοποιήσεώς των, οἱ
στενοὶ καὶ ψυχροὶ ὁπλοισμοὶ
αὐτὰ ὅλα δὲν ἔχουν θέσιν εἰς τὸ
ἱαπωνικὸν θέατρον. Ὁ ἴαπων δὲν
θέλει νὰ βλέπῃ εἰς τὴν σκηνὴν
αὐτὰς τὰς μηδανιδότητας, θέλει
νὰ βλέπῃ ρωμαντικὰς ἀναπα-
στάσεις τῶν παλαιῶν ἡρωισμῶν.
Δὲν ἀνέχεται ἀπολύτως τίποτε ἄλλο.
Ἀντὶ νὰ παρακολουθῇ τοὺς ἀπο-
τελικοὺς ἡρωισμούς ἐνός τραπε-
ζίτου ἢ τῆς περιπετειᾶς μίας γυναι-
κός, πρὸς τὴν νὰ βλέπῃ τὰ ἡρώ-
δικα κατορθώματα τῶν παλαιῶν ἱππο-
τῶν, τῶν ἀθανάτων Σαμουράι τῆς
ἱστορικῆς παραδόσεως.

Τὰ σύγχρονα ἱαπωνικὰ δράματα
θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἔχουν γοητὴν
καὶ πρὸ ἐκείνῳ καὶ πρὸ διακοσμή-
σεων. Οἱ συγγραφεῖς, προσπα-
θόμενοι τελείως εἰς τὰ γούστα καὶ
τὰς τάσεις τοῦ λαοῦ, ἀφ' οὗ δὲν
δύνανται νὰ κάμουν διαφορετικά,
ἐμφανίζουν εἰς τὰ ἔργα των ἀτελειώτους
σειρὰς συμπτωμάτων, καὶ τὸν αἰῶνα
ῥεῖ ἀφθονοὶ καὶ δυνάμει ἀφθονότερον
δύνανται νὰ κάμουν διαφορετικά,
ἐμφανίζουν εἰς τὰ ἔργα των ἀτελειώτους
σειρὰς συμπτωμάτων, καὶ τὸν αἰῶνα
ῥεῖ ἀφθονοὶ καὶ δυνάμει ἀφθονότερον
δύνανται νὰ κάμουν διαφορετικά,
ἐμφανίζουν εἰς τὰ ἔργα των ἀτελειώτους
σειρὰς συμπτωμάτων, καὶ τὸν αἰῶνα
ῥεῖ ἀφθονοὶ καὶ δυνάμει ἀφθονότερον

ΤΟΥ ΜΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΩΝ

ΕΙΝΕ ΚΑΤΙ ΤΟ ΠΟΛΥ-ΠΟΛΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Ἡ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΙΠΠΟΤΙΣΜΟΥ

δύνανται νὰ κάμουν διαφορετικά, ἐμφανίζουν εἰς τὰ ἔργα των ἀτελειώτους
σειρὰς συμπτωμάτων, καὶ τὸν αἰῶνα ῥεῖ ἀφθονοὶ καὶ δυνάμει ἀφθονότερον

Σαμουράι με πολεμικὴν στολὴν.

Πρόλογον με ἐπίσημον στολὴν.

Διότι καθὼς φαίνεται, αὐτὸ εἶναι
τὸ μυστικὸν τῆς ἐξακολουθητικῆς
ἐπιτηρείας αὐτῶν τῶν ἔργων. Ὁ
ἴαπων θεωρεῖ καθήκον του νὰ
ἐπιδεικνύῃ εἰς κάθε κρίσιμον στιγ-
μὴν ἑσπέρην περιφρόνησιν πρὸς
τὸν θάνατον. Τὸ γεγονός ὅτι ὁ
θάνατος δὲν φοβίσει τὴν ἱαπωνι-
κὴν ψυχὴν εἶναι τὸ πλέον χρο-
νηστορικὸν τοῦ λαοῦ, διότι ἡ πε-
ριφρόνησις αὐτῇ ἐκδηλοῦται εἰς
πᾶσαν στιγμὴν, πραγματοποιεῖται
εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν καὶ ἐκδηλοῦ-
ται κατὰ τὸν μᾶλλον πανηγυρικὸν
τρόπον. Ὁ ἴαπων ἀρέσκειται πολὺ
νὰ βλέπῃ πόσιν περιφρόνησιν τρέ-
φει ὁ πλησίον του πρὸς τὸν θά-
νατον καὶ ἀρέσκειται ἐπίσης νὰ
φαντάζεται ὅτι ἡ περιφρόνησις τὴν
ὅποιαν τρέφει αὐτὸς εἶναι ἀσυγ-
κρίτως μεγαλύτερα ἀκόμη.

Εἰς τὰ ἱαπωνικά ἔργα τῆς ση-
μερινῆς ἐποχῆς ἐμφανίζονται στε-
ροτυπῶς οἱ ἡθοποιοὶ μετὰ τὰς με-
σαιωνικὰς στολὰς καὶ μετὰ τὰς με-
σαιωνικά ὅπλα, τοὺς δὲ ῥόλους
τῶν γυναικῶν ὑποδύονται ἄνδρες
ἢ παῖδά, ὅπως καὶ κατὰ τὴν πα-
λαιᾶν ἐποχὴν. Ὑπάρχουν βεβαίως
καὶ ἱαπωνίδες ἡθοποιοί, πολλοὶ
καὶ κάλλιστα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.
Ἀλλ' αὐτὰ παίζουν εἰς τὰς μετα-
φράσεις ἔξωθεν ἔργων, ἀγγλικῶν
κατὰ προτίμησιν, καὶ εἰς τὰ ἔργα
τοῦ μουσικοῦ θεάτρον. Τὸ καθ'
αὐτὸ ἱαπωνικὸν θέατρον, τὸ γνή-
σιον, ἐκεῖνο πού ἀποδίδει τὴν ἀλη-
θινὴν ἱαπωνικὴν τέχνην, δὲν δεχέ-
ται γυναικὰς εἰς τὴν σκηνήν.

Ἡ πλοκή τῶν δραματικῶν ἔρ-
γων εἶναι ἀπλουστάτη. Ἀποτελεῖ-
ται συνήθως ἀπὸ μίαν σειρὰν συμ-
πτωμάτων, μαχῶν, πολεμικῶν γεγο-
νῶτων πᾶσης φύσεως, καὶ ἡ κά-
θαρσις τοῦ ἔργου ἀποτελεῖται με-
τὰ τὴν νίκην τοῦ ἡρώος. Ἡ νίκη,
αὕτη εἶναι ἡ λύσις. Ἀλλ' οἱ ἴα-
πωνες ἡθοποιοί, μετὰ τὰ μεσαιωνικά
ὅπλα καὶ τὰς μεσαιωνικὰς μεθό-
δους τῆς μάχης, δὲν πρέπει νὰ
ἔχουν ἄλλο τάλαντον, πλὴν τοῦ
καλοῦ χειρισμοῦ αὐτῶν τῶν ὅπλων.
Διότι δὲν εἶναι καθόλου εὐκολον
πρᾶγμα νὰ μεταχειρισθῇ κανεὶς
τὴν «Ναγκινάτα», τὴν τρομερὰν
λόγχην τῶν Σαμουράι. Εἶναι ὅπλον
βαρὺ καὶ λίαν δύσχειστον, ὁ δὲ
ἡθοποιὸς ὀρεῖται νὰ τὴν μεταχει-
ρῶνται μετὰ τὴν δεξιότητα, ὥστε νὰ
εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκπλήσῃ τὸ πλῆ-
θος καὶ νὰ προκαλῇ τὸν ἐνθουσια-
σμόν του μετὰ τὴν δεξιότητάν του.

Οἱ ἴαπωνες ζοῦν μετὰ τὴν ἱπ-
ποτικὴν ἐντασιν. Ἀλλ' εἰς τὸ
θέατρον προτιμῶν νὰ βυθίζονται
εἰς τὸ παρελθόν. Φαίνεται ὅτι
ἔχουν τὸ τάλαντον νὰ ἐκχωρίζουν
τὸ δυνάμει ἀπὸ τὴν πραγματικό-
τητα—τάλαντον τὸ ὅποιον ἐξηγεῖ
τὸ πῶς κατόρθωσαν ἀπ' ἐνός μὲν
νὰ ἐπιβάλλουν εἰς ὅλον τὸν κόσμον
τὸ γόητρον των· πολιτικόν, στρα-
τιωτικόν, χρητικόν, μέγα γόητρον
ἀπ' ἐτέρου νὰ διατηρήσουν τὴν ἀφέ-
λειαν, τὴν χάριν, τὴν γοητικότη-
τάν των ἀποδιδόντες τῆς φυλετικῆς
των παιδιότητος μετὰ τὴν ἀγνὴν χαρὰς
καὶ τὰς λεπταισθητικὰς τέρψεις των.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΟΙ «ΔΡΟΜΟΙ»

Σπιτάκι μέσ' στό γέρο κάμπο, τὸ βαθύ,
πού τὸ σιτάρι τὸ γλυκὸ φρετρώνει,
σέ λίγο, σά χρυσάφι γύρω θ' ἀπλωθῇ
ὁ θησαυρός, πού τὸ φτωχὸ μερώνει.

Λευκὸ σπιτάκι, ὀλόξεστη, μικρὴ φωλιά,
μέσα σου κρύβεις πλούτος πῶς μεγάλο,
τὴν κόρη μετὰ τὸ δόλφινος, σκουρὰ μαλλιά,
στάχυν, πού τέτοιο ὁ κάμπος, δὲν ἔχει ἄλλο.

Κι' ἂν τύχη καὶ προβαίνει πίσω ἀπ' τὴ φραγὴ,
ἡ κόρη μετὰ τὸ ὀλόξανθο κεφάλι,
ὁ κάμπος τὴ γνωρίζει, χαίρεται, κ' ἡ γῆ,
μέσ' ἀπ' τὰ στήθια του, λουλούδια βγάζει.

Γιατὶ κ' ἡ κόρη, πού σάν ἥλιος τοῦ γελᾷ,
εἶναι παιδί τοῦ κάμπου,—χρυσὸ θέρος!—
γιατὶ κ' ὁ κάμπος μετὰ τὰ στάχυν, τὰ πολλά,
εἶναι τῆς κόρης ὁ παπποῦς, ὁ γέρος.

Κ' ἐκεῖνη, λές, τὸ ξέρει καὶ τὸν ἀγαπᾷ,
τὸ γέρο κάμπο, τὸν καλὸ παπποῦ της,
ἂν κ' εἶν' ἐρωτευμένη καὶ καρδιοχτυπᾷ
γιά τὸ ναυτοπούλο, πῶχει στό νοῦ της.

Σπιτάκι τί νὰ λέγῃ, πίσω ἀπ' τὴ φραγὴ,
ἡ νεῖα στό νεῖο, τὸν ἐρμολογεῖται;
αὕτη, πῶς ἔχει λουλούδια περισσά ἡ γῆ,
πῶς τοῦ γιαιοῦ τὸ δρόμ' ὁ νεῖος θά πάγῃ.

— Γράμματα ἐγὼ δὲν ξέρω, κόρη νὰ σοῦ πῶ
ἡ θάλασσα πῶς μετ' ἐνός ἢ πλάνα...
μονάχα τοῦτο ξέρω, πῶς τὴν ἀγαπᾷ,
κ' ὅταν σημαῖν ἡ βραδινὴ καμπάνα.

καὶ νὰ τους! ξεπροβάλλουν ἔτσι, ἀπ' τὸ χωριό,
δυσ-δύς τους οἱ συντρόφοι καὶ ἑνας-ἑνας,
φυλάγει τὸ καρδί, ὀλόμωρο θεοῦ,
καὶ τοῦ φέρνει γένοντας καλάνια...

Κυττάζει ὁ καπετάνιος,— ἡσυχὴ βραδυνά,
θὰ βάλλωμε στὴν πλώρη μετὰ τὸν μᾶτη...
καὶ σπρώχνουμε τὴ βάρκα ἀπὸ τὴν ἀμμουδιά,
κ' ἡ θάλασσα μᾶς φέρνει,— ἀνάθεμά τη!

Στὰ καταγάλανά της, τότε, τὸ νερό,
εἶν' ἡ ψυχὴ μου ἕνα πᾶν ἀνοιγμένο,
πού φεύγει κ' ἀρμενίζει, μετὰ τὴν χαρὰ,
στά πέλαγ' ἀπ' τὴ γῆ λησμονημένο!

Σπιτάκι, τί νὰ λέγῃ, πίσω ἀπ' τὴ φραγὴ,
ἡ νεῖα στό νεῖο, τὸν ἐρμολογεῖται;
— Καλέ μου, πρᾶσιναί, λουλούδι' ἡ γῆ,
ἡ θάλασσα δὲ βγάζει ἕνα χορτάσι!

Γιὰ κύττα ἐκεῖ τὸν κάμπο, κύττα τὸν καλὸ,
τὰ βόδια μετὰ τ' ἄλτροι καὶ τ' ἄλλα...
καὶ ἂν μετὰ ποντὴς πᾶντα, κατὰ τὸ γαλῶ,
καὶ πάρε τὴ βουκέντρα—αὐτὸ μετὰ δίνει!

Ζώσου στὴ μέση τὴν ποδιά μετὰ τὴν ποδιά,
καὶ στείρε, κατὰ τὸ καλὸ σπᾶν...
ἡ θάλασσα δὲ δίνει τέτοια μιά χαρὰ,
ἡ θάλασσα δὲ βγάζει ἕνα χορτάσι!

Σὰ γίνονται τὰ στάχυν,— τί Θεοῦ εὐχὴ! —
χρυσὸ θὰ βάλω τότε, ἐγὼ στεφάνη...
καὶ πάλι μέσα σ' ὅλες θάμαι μοναχὴ,
πεντημέρη καὶ δίχως πενηντάνας.

Κι' ἀκόμη αὐτὰ καὶ λέγει πίσω ἀπ' τὴ φραγὴ,
στό νὰν' ἡ νεῖα, πᾶντα καλὸς γεμάτη...
— Καλέ μου πρᾶσιναί, λουλούδι' ἡ γῆ...
Μὰ ἡ θάλασσα νικᾷ, π' ἀνάθεμά τη!

ΑΓΓ. ΣΗΜΗΡΩΓ. Σ

ΕΙΣ ΤΙ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΠΟΛΑΥΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΘΕΑΣ ΜΙΑΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΟΛΥΚΡΟΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ CHARLES LALO, ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ LYCÉE VOLTAIRE]

Ἡ αἰσθητικὴ ἀπόλαυσις, ποὺ δοκιμάζει κανεὶς ὅσπιν θεὰ μιᾶς καλλονῆς, μπορεῖ νὰ εἶναι ἀμείντη ἀπὸ τὸ γενετήσιο ἐνστικτὸ ἢ τὸ γινῶσι θάλλου ποὺ χρεὶ γύρω τῆς ἡ καλλονῆς καὶ τὸ δανεῖται μυστικά, ἀπὸ τὴν φλόγα τοῦ Πόδου; Ἀπὸ, μὲ ἄλλα λόγια, εἶναι τὸ θέμα τοῦ τελευταίου βιβλίου τοῦ Ch. Lalo: «La beauté et l'instinct sexuel».

Ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις δὲν εἶναι εἰς θέαν νὰ φθάσῃ σὲ βάθος καὶ νὰ ἐρευνήσῃ ἕνα ζήτημα ὅπως αὐτὸ, ποὺ ἐπάγεται ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰ του μὲ τὸν μυστικὸ τῆς ζωῆς. Τὴν ἐμποδίζει τὸ πικρὸ σκοτάδι, μὲ τὸ ὁποῖον προστατεύει πάντοτε τὰ μυστικὰ τῆς ἡ φύσεως.

Καὶ ὁ συγγραφεὺς, σὰν φρόνιμος ἄνθρωπος, περιορίζεται νὰ ἰδῇ ἁπλῶς τὸ ζήτημα διὰ μέσου τῶν διανοουμένων, ποὺ τὸ ἔχουν θέσει ἔως τώρα.

Ἄς ἰδοῦμε καὶ μετὰ τὰς ἰδέας τῶν, πῶς σκέπτονται οἱ κορυφαῖοι τῆς διανοουμένης γιὰ ἐνα τόσο σκαμνίζον ζήτημα.

Ὁ Νίτσε πρῶτον: «Ἡ αἰσθητικὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἐφημερομένη φυσιολογία. Ἡ διαβάθμις καὶ ἡ φύσις τῆς σαρκινῆς ἀπολαύσεως στὸν ἄνθρωπον φθάνει μέχρι τῆς ὑψηλότερας κορυφῆς τοῦ πνεύματός του. Διὰ νὰ ὑπάρῃ Τέχνη, χρειάζεται ἀναπόσπαστα μία προκαταρκτικὴ συνθήκη: Ἡ μέθη. Ὅλαι αἱ μορφὰ τῆς μέθης ἀποτελοῦν δυνάμιν διὰ τὴν Τέχνην. Πρὸ πάντων ἡ σαρκινὴ διέγερσις, τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς μέθης τὸ παλαιότερον καὶ μάλιστα πρωτόγονον. Μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς μετὰ μὲ τὸν Πλάτωνα, ὅτι καὶ ἡ αἰσθητικὴ ἀπόλαυσις εἰς τὴν ἀναπαύσειν καὶ ὅτι αὐτὸ ἀκριβὲς εἶναι ὁ προορισμὸς τῆς. Ἀφαιρέσατε τὸν ὄρατον, τὴν δὲ μέθη ἀπὸ τὸν καλλιτέχνην; Ἡ τέχνη διὰ τὴν Τέχνην; ὦ! αὐτὸ τὸ κῶλον τῶν κρῶν βαρύνον, ποὺ ἐκλασμοῦνται μέσα ὅσα τέλματα τὸν!»

Schopenhauer: «Ἡ αἰσθητικὴ ἀντιρροῖ ἐναντίον τοῦ γενετήσιου ἐνστικτοῦ». Καὶ ὁ Νίτσε ἐρωτᾷ σαρκαστικῶς: «Ὅπως κάνει καὶ ἡ μαυρομαρία».

Freud: «Τὸ ἀσθητικὸν τοῦ ὁράτου εἰς τὴν Φύσιν καθὼς καὶ εἰς τὴν Τέχνην εἶναι μία ἐξελίξις τῶν ὁρῶν τῶν λεγομένων διεφθαρμένων, τῆς ἐρωτικῆς ζωῆς, αἱ ὁποῖαι ἐξελίσσονται ὑπὸ τὴν κοινὴν τὴν μορφήν ἐν διανοῇ στὴν κοινωνικὴν ζωὴν. Ἡ τέχνη ἰκανοποιεῖται εἰς μίαν λαθραία μορφή τῆς γενετήσιου ὁρῆσεως εἰς τὰ ἄτομα τὰ σαρκαστικὰ, ἐπομένως νευροπαθῆ. Δὲν ἔχει ἄλλον λόγον ὑπόθεσιν».

Schiller: «Ἡ τέχνη ὑποθέτει καλὴν. Ἐπομένως εἶναι ἀντίθετος μὲ τὸν Πόδον καὶ τὴν Ἀνάγκην».

Naumann: «Ἡ πρωτόγονος καὶ παντοδύναμος πηγὴ τῆς αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως εἶναι τὸ γενετήσιο ἐνστικτὸ. Ἡ τέχνη φαινομενικῶς εἶναι ἐνέργεια ἀφιλοκερδῆς. Εἶναι ὁ εὐχρῆμος καρπὸς τοῦ Πόδου».

Sendhal: «Καλλονὴ; ὑπόσχεσις εὐτυχίας».

Platon: «Ἡ Τέχνη εἶναι παγκόσμιος ὅμιλος πρὸς τὸν ἔρωτα».

Guyau: «Ὁ τύπος τῶν αἰσθητικῶν συγκινήσεων εἶναι ἡ ἐρωτικὴ συγκίνησις, ἀναμειγμένη πάντοτε μὲ μίαν ἐπιθυμίαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀόριστον καὶ σαρκαστικὴν».

Darwin: «Τὸ ἀσθητικὸν τοῦ ὁράτου, ὅσα ζωὰ τοὐλάχιστον, περιορίζεται εἰς τὴν προσέλκυσιν τοῦ ἀντιθέτου φύλου».

Bray: «Εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὁργανισμοὺς ὁ ζωτικὸς συναγωνισμὸς ὑπὸ τὴν γενετήσιον μορφήν του εἶναι ἡ μοναδικὴ σκεδὸν πηγὴ τῆς καλλονῆς».

Rank: «Ἡ Τέχνη εἶναι ἐρωτικὸς μυστικισμὸς».

Renan: «Νὰ εἶναι τάχα τυχαῖον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ θεμελιώδης πρᾶξις τῆς ζωῆς, ἡ ἐνωσις τῶν γενῶν εἶναι ἀδιάρρηκτα συνδεδεμένη μὲ τὸ αἰσθητικὸν ἀσθητικὸν καὶ ὑπὸ μίαν ἐποχὴν ἡ ἀφορμὴ πάσης αἰσθητικῆς».

Spenser: «Ἡ τέχνη εἶναι ὅτι τὸ παιγνίδι: Ἀνοήτως σπατάλῃ ἐνὸς πλεονάσματος δυνάμεις. Ἐπομένως δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ γενετήσιο ἐνστικτὸν τὸ ὁποῖον εἶναι διὰ τὸ ἄτομον τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον καὶ ἐν γένει ἡ κεφαλαιώδης συνθήκη καὶ ἐξελίξεως εἰς τὸν ζῶντα κόσμον».

Remy de Gourmont: «Αὐτὴ ἡ στενὴ ἐνωσις τῆς Τέχνης καὶ τοῦ ἔρωτος εἶναι ἡ μόνη ἐξηγησις τῆς. Χωρὶς αὐτὸ, χωρὶς οὕτῃν τὴν ἀσκήσιν τὴν γενετήσιον, ἡ τέχνη δὲν θὰ ἐγεννᾶτο, οὐτὴ θὰ διακρινόταν. Δὲν ὑπάγει τίποτε περὶ τὸν εἰς τὰ βαθεῖς συνθήκας τῶν ἀνθρώπων. Πάν ὅτι λοιπὸν διακρίνεται εἶναι ἀνεγκλίον. Ἀφαιρούμενον τοῦ ἔρωτος δὲν μένει πλέον τέχνη καὶ ἀραιού-

μένης τῆς τέχνης. Ἐρως δὲν εἶναι πλέον παρὰ ἀνάγκη φυσιολογική».

Basch: «Ῥίτκομεν πρὸς ὅτι κρινόμεν ὥρατον τὰς προσωπικὰς μᾶς συγκινήσεις, δανείζομεν τὸ ἴδιον ἐγὼ μᾶς εἰς τὰ πράγματα καὶ ἀμοιβαίως προκίζομεν τὸ ἐγὼ μᾶς αὐτὸ μὲ τὴν συμπαιγνικὴν κατάστασιν, τὴν ὁποῖαν ὑποθέτομεν εἰς τὰ πράγματα».

Brunetiere: «Ἡ ὁμορφὴ γυναικῶν γιὰ ἕνα ἄνδρα τοῦ λαοῦ εἶναι μεγαλόκορη, γερὴ, νταρνάνα μὲ φρέσκα χρώματα καὶ εὐχρῶρες καμπυλότητες. Εἶναι ἡ γυναικὶς ποὺ μπορεῖ καλύτερα νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ γενετήσιο ἐνστικτὸ. Εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας ἡ ἰδέα τοῦ ὁράτου δὲν ἀναποκρίνεται τελείως βέβαια πρὸς τὰς προτογενεῖς ἀνάγκας τῆς φύλης καὶ τοῦ ἄτομου. Αἱ ἀνάγκαι αὐταὶ ἐτροποποιήθησαν γενετικῶς καὶ ἐλαμικακίσθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τῆς Τέχνης».

Roussau: «Ἡ ἀπολαυστικὴ θεώρησις τοῦ ὁράτου εἶναι μία μυστικὴ ἐκκίνηση τῆς Φύσεως μὲ τὸ εἶναι μᾶς ὁλόκληρος».

Le Bon: «Ἐνα πλήθος κλίσεων διαφοροποιεῖται ἐκαστὴν καὶ τῆς ζωῆς μᾶς νὰ διαμελίσθῃ τὴν συνθετικὴν ἐνότητα τῆς Συνειδήσεώς μας καὶ ἀδιάρρηκτα παλαιὸν αὐτὰ μετὰ τὸν διὰ τὴν ὁλότην τῶν ἐπιταρῶν. Λοιπὸν ἡ ἰσχυρότερη ἀπὸ ὅλας αὐτὰς καὶ ἐπομένως ἡ πλέον ἐπικίνδυνος διὰ τὴν αἰσθητικὴν συμπεριφεύει εἶναι ἀσφαλῶς τὸ γενετήσιο ἐνστικτὸν. Ὅταν τὸ αἰσθητικὸν ποὺ ὁρῶμεν πρὸς τὸ ἀγαπώμενον ἀντικείμενον ἐρεθισθῇ ὑποκινούμενον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐνστικτὸν ἡ καλλιτεχνικὴ ἐντύπωση μειοῦται καὶ χαίρειται. Ἐχομεν δηλαδὴ τότε μίαν ἐντύπωση ἐρωτικὴν ἢ σαρκασκὴν, ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον ἡ ὁλότης διόλου αἰσθητικὴ αἰσθητικὴν ἡ καλλιτεχνικὴν».

Pusk n: «Ἡ Τέχνη εἶναι λατρεία γενετήσιου πρὸ πάντος. Διότι εἶς ἀπὸ συγκινήσεις καὶ αἰσθητικὰ μᾶλλον παρὰ ἀπὸ σκέψεις».

Ullitz: «Ἡ σαρκινὴ διέγερσις εἶναι ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς τῆς αἰσθητικῆς ζωῆς».

Jules Breton: «Μόνον ὁ ἔρως ἐρῶσκει εἰς τὴν Φύσιν τὸ μυστικὸν τοῦ ὁράτου. Διὰ μέσου αὐτοῦ ὁ καλλιτέχνης βλέπει τὰ πράγματα».

Goethe: «Οἱ νόμοι ποὺ κυβερνοῦν τὰς τέχνας εἶναι κατ' ἐξοχὴν οἱ νόμοι τοῦ ἔρωτος».

Lipps: «Ὁ σχετισμὸς τῆς καλλονῆς μὲ τὸν σαρκιστικὸν πόθον μου φαίνεται νὰ εἶναι ἕνα εἶδος μὸς σήμερα, χαρακτηρίζεται ἀκριβῶς τὴν ἡθικὴν καὶ ἐπομένως τὴν αἰσθητικὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν ἐποχὴν. Ἐν τῇ προσημαστικῇ ἡ γυναικεία καλλονὴ εἶναι διὰ τὸν ἄνδρα ὅτι διὰ τὴν εἰδὴ τῆς καλλονῆς: Ἀντικείμενον συμβολικῆς συμπεριφεύει».

Diderot: «Μία ἐντύπωση εἶναι ὁράμα, ὅταν μὲ ὁλότην μᾶς τὴν ψυχὴν φερθεῖται πρὸς αὐτήν».

Voltaire: «Ῥωτήσατε ἕνα βάρτοχο τί εἶναι καλλονὴ. Ἐάν μποροῦσε νὰ σᾶς ἀπαντήσῃ θὰ σᾶς ἔλεγε:

«Ἡ βατραχίνα μου μὲ τὰ δύο τῆς γοντὰ καὶ ὁλοστρόγγυλα μάτια — ἀν αὐτὰ τὰ χαλκοπράσινα μάτια, ποὺ προβάλλουν ὅσο ἀπὸ τὸ μικρὸ τῆς κεφαλῆς! — μὲ τὸν λαμπρὸ τῆς τὸν πλατὺ καὶ πλαδαρὸ μὲ τὴν κοιλίαν τῆς τὴν κυρτωτὴ καὶ ὁλοστροφουλή, μὲ τὴν ῥαχὶ τῆς τὴν πλατεῖα καὶ μελαυρή».

Ἐάν ἐρωτήσατε ἕνα μαῖο τῆς «Γουίνεας: — καλλονὴ θὰ εἰπῇ μαῖο δέμα λυγρὸ καὶ μάτια βαθυλά, μὴτε πλατυστά» — Ὅλως νὰ εἰπῇ ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἱκανοποιεῖται τὸ γενετήσιο ἐνστικτὸ ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ καλλονὴ. Τὴν ὁμοιότητα τῶν γραμμῶν καὶ τῶν χρωμάτων αὐτὸ τὴν ρυθμίζει».

T. ΦΡ.

Ο ΙΚΑΡΟΣ.

Κυκλοφορεῖ ἀπὸ νινος ὑπὸ τὸν ἀνωτὴ τίτλον μονόπρακτο παιδικὸν δραματίνον, ὁρῶνται ἐν τῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων συνεργῶν κ. Σελ. Σπερδάνου, τὸν μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἀπολαύσαντες καὶ εἰς τὸ λογοτεχνικὸν τοῦτο εἶδος. Τὸ ἔργον τοῦτο ἔμμετρον ὁλοκλήρως, καὶ εἰς καλλιτεχνικὰς, συνδυάζεται καὶ ὑπὸ καταλλήλῳ μουσικῇ, συνθέσει ἐπιτηδὴς ὑπὸ τοῦ διαπρεπέως μουσικοῦ κ. Δ. Λαοράκη.

Ὁ «Ἰκαρος» εἶναι κατάλληλον διὰ σχολικὰς ἐκδότας, εἰδικῶς δὲ διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἀεροστατικής. Ἡ μὲν παραστάσις τῶν παιδίων. Παίζεται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Ὁ λόγος γνώρισε γιὰ τοὺς ἀνικάνους Ἱπποκράτους καὶ Κυβερνήτας καὶ κράτους ὁ ἕνας θυμόταν καὶ νὰ πῇ γιὰ τὸν ἕναν, ὁ ἄλλος καὶ γιὰ τὸν ἄλλον. Τότε μάλιστα, μὲ τὰ τελευταῖα γεγονότα, ποὺ εἶχαν φέρει καὶ ἀναξίτητα στὴν ἐπιφάνεια, ὅλοι εἶχαν καὶ

Ὁ καθένας ἔλεγε τὸ μακρὸν καὶ τὸ κοπτό του.

νὰ εἰποῦν. Ὅταν εἶπαν ὅλοι, ὅτι εἶχαν νὰ ποῦν, σηκώθηκε καὶ ὁ Μερὶς, ὁ τότε Μουρτὴς Φλωρὴν—καὶ τὸν ὅρα ὅπου βρίσκεται—καὶ εἶπε, σὰν ν' ἀπαντοῦσε ὁ ὅλος.

—Ἐτοί εἶναι ὁ κόσμος. Τὸ παράξενο εἶναι πῶς δὲν τὸ καταλάβατε ἐστὶς οἱ ἀνθρώποι ἐνὸς τοῦ ἔχον καταλάβει ἡ... γαμήλιας.

—Πῶς;

—Νὰ ποῦ. Μία φορὰ ὁ Σουλεϊμάν—Μεχμέτ—Ἐν-Ἰμ-

Ἰλγᾶς, ποὺ ἦταν ἀνάνταν—μαμπαντάν—καμλῆλῶς, καὶ ποὺ πέρασε μὲ τῆς γκαμήλιες ὅλην τὴν ζωὴν του, σὰν ἐφθάσε στὰ 99 τὰ χρόνια, ἀφῆκε στὴν κατὰλαβε πῶς θὰ πεθάνῃ. Ἐκάλεσε λοιπὸν κοντά του τὰ παιδιὰ του, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονάς του, καὶ τοὺς

ἔζησε συγχώρησι. Κατὰ τὴν ὁμῶς θυμῶν καὶ τῆς γκαμήλιες του, καὶ ἔζησε νὰ τὸν ὁδηγήσουνε στὸ ἐντάμιον, γιὰ νὰ ζήσει καὶ ἀπὸ αὐτῆς ἀρεῖς ἀμνηστίας.

Σὰν τὸν πῆγαν ἐκεῖ, ἔκλαψε, τῆς ἐξείδευσεν καὶ εἶπε: —Ἐγὼ πῶς σᾶς ἀφῆκα.

Ἐφθασεν ἡ ὥρα νὰ παραδόσῃ τὴν ψυχὴν μου στὸ θεόν. Σὰν ἔγενεν 99 ἔτιω.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ πῶ ἡσυχῶς στὸν ἄλλον κόσμον, θέλω νὰ μὲ συγχωρήσῃτε καὶ σῆς, γὰ ὅτι κακὸ σᾶς ἔκαμα. Ἐγὼ δὲν καίποτε ἀπάντησα τὸν θυμὸν μου, σᾶς ἔδωκα ἄδικα. Ἐγὼ δὲν καίποτε, πολλὰς φορὲς σὰν τὸ καλοῦσε ἡ δουλειά, σᾶς κούραζα καὶ ἔλκισα σᾶς ἄφωνα νωτὶς καὶ δεξιὰς. Ὅλα αὐτὰ τ' ἀναγνωρίζω. Μὰ τί νὰ γίνῃ! Ἐγὼ εἶναι ὁ κόσμος! Ἐχάστε ὅτι τραβήξατε ἀπὸ ἐμὲ καὶ συγχωρήσατε μὲ, νὰ πῶ ἡσυχῶς.

Ἡ γκαμήλιες φάνηκαν σὰν νὰ συνεκινήθησαν καὶ ἡ πῶ μεγάλη ἔλαβε τὸν λόγο:

—Ποὺ μᾶς ἔδωρες καὶ ποὺ μᾶς κούραξες καὶ ποὺ μᾶς ἄφωνα νωτὶς καὶ δεξιὰς, ἔμελλε, Σουλεϊμάν—Μεχμέτ—Ἐν-Ἰμ-Ἰλγᾶς, δὲν σοῦ βαρύνει καμία. Δὲν ἦταν πράγματα σῶστα αὐτὰ, ἀλλὰ στὰ συγχωρήσατε. Ἐνα ὅμως πρᾶγμα μᾶς ἔκανε βαρὺ καὶ δὲν θὰ σοῦ τὸ συγχωρήσουμε ποτὶ μᾶς.

—Καὶ ποῦ ἦταν αὐτὸ; Ῥωτᾶτε τρομαγμένους ὁ Σουλεϊμάν—Ἰλγᾶς.

—Ποῦ, λέει; ἀπαντᾷ ἡ καμήλα θυμωμένη. Νὰ ποῦμε. Ἐμεῖς κοστίζομε στὴν ἀρετὴν σου ἄλλα 40, ἄλλα 30 καὶ ἄλλα 50 λίρες καὶ ἡμᾶς τὸν ὅλον μᾶς εἰς τὴν διατήρησίν σου. Καὶ σὺ ἀντὶ νὰ μᾶς τιμᾷς, μᾶς εἶχες πάντα ὁδηγῶ, ἕνα γαϊδάρου, ποὺ δὲν ἔβλεπε οὐτε κἄν δύο λίρες! Τί; Μικρὸ τίχνης αὐτὸ; Νὰ εἰμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ περιπατοῦμε, ὅταν ὁ γαϊδάρου ἔβλεπε νὰ περιπατῇ, νὰ στεκόμαστε, ὅταν στεκόταν ἔκρινος, καὶ νὰ πεγαίνουμε ὅπου ᾔθελε πάντα τὸ καλὸν γαϊδάρου σου; Νομίζεις ὅτι αὐτὸ δὲν μᾶς πᾶραζε στὸ φιλότιμό;

Ὁ Σουλεϊμάν—Μεχμέτ—Ἐν-Ἰμ-Ἰλγᾶς, κούνησε τὸ κεφάλι καὶ ἀπάντησε:

—Παλιὰ μου ἔχετε δίκρον. Ἀλλὰ τί νὰ σᾶς πῶ. Ἐτοί εἶναι ὁ ἐντοναῖς, φρικασμένος. Γαϊδάρου νὰ τὸν ὁδηγῶν!...Μήπως τὸ ἴδιο δὲν γίνεται καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους; Μήπως δὲν βλέπομε, καὶ ἡμέρα, ἔξω καὶ προκομμένους, νὰ δουλεύουν ὁ ἄλλος, ποὺ δὲν ἔχουνε οὐτε ἕνα γαϊδάρου τὴν ἀξία!...

Καὶ εἰπὼν, ὁ Σουλεϊμάν—Ἰλγᾶς, τὴν μεγάλη αὐτὴν ἀλήθειαν, ἔγειρε τὸ κεφάλι καὶ παρέδωκε τὴν ψυχὴν του στὸ θεόν...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΙΣΤΟΡΙΗΜΑΤΑ

ΟΒΟΤΑΝΕΙΑΤΗΣ ΚΑΙ Η ΕΞ ΑΛΑΝΩΝ ΜΑΡΙΑ

ΤΟΥ Κ. Γ. Δ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Δὲν θὰ εἶχαν τὸν τόπον καὶ τὴν δικαιολογίαν τῶν τὰ κοινωνικὰ δράματα τοῦ Βυζαντίου, ἐάν δὲν ἦσαν, εἰς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν, ἐν-τελὸς βυζαντινὰ. Χίλια χρώματα καὶ σχέδια πολυβαθμὰ τὰ χαρακτηρίζουν, καὶ θαρρεῖ κανεὶς πὺς βλέπει, μέσα εἰς αὐτὰ, κύκλους, τετράγωνα καὶ ὀρθογώνια καὶ σταυροὺς καὶ ὅλα τὰ σχήματα συναρμολογημένα εἰς ἕνα σύμπλεγμα γλῶσσας ἀντιθέσεως.

Ἐνα ἀπὸ τὰ δράματα αὐτά, δράμα γεμάτων μυστηρίου καὶ βυζαντινισμοῦ, ὑπῆρξε καὶ ὁ γάμος τοῦ Αυτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Βοτανειά-του καὶ Μαρίας τῆς ἐξ Ἀλανῶν, τὸν ὁποῖον σᾶς παραδί-δω, ἀπὸ χειρογράφου, τὰς εἰκόνας, φαντάσμα πιστάς. Ἰδοὶ ἡ παράδοξις ἱστορία.

Ὅταν τῷ 1078, ἀνηρθεῖν ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ Αυτοκράτορος ὁ στρα-τηγὸς Νικηφόρος Βοτανειάτης, πρὸ ἡ-λασμένους, εἰς ἐξ-ἡν ἦσαν. Μολαταῖ-τα ἡ καρδιά του ἦτο ἀκόμη τραφε-ρά, καὶ ἂν δὲν ἐ-θρῖνε τὴν γυναῖκα ποὺ ἔσταν ὀλίγον καιρὸν πρωτύτερα, ἐν τοῖς ἐξῆς, ὅταν τὸ στέμμα, ὅχι ἀπὸ ὁμοῦν φιλοδοξίαν, ὅχι ἀπὸ ἐγωισμὸν, ἀλλὰ διότι ἤθελε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ὄνειρόν μᾶς πα-λαιὰς τοῦ ἀγῶντος. Ἦθελε νὰ νυμφε-θῇ, Ἀυτοκράτωρ τώρα, τὴν ἄλλοτε Αυτοκράτειραν Εὐ-δοκίαν τὴν Μα-κροβελίτισσαν.

Διὰ αὐτῆς, Στρατηγὸν, τὸν εἶχε περιφρονήσει. Πρώτα, δόδεκα χρόνια πρὶν, ἡ Εὐδοκία εἶ-χε ὁρᾶσθαι εἰς τὸν ἄνδρα τῆς ποὺ ἀπέθνησκον ὅτι δὲν θὰ ἐξαναπαύαντο. Τὴν ἀγαποῦσαν ὅμως πολλοὶ στρατηγοί, στυλοὶ τοῦ θρόνου, κε-φαλαὶ τοῦ στρατοῦ, ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ βασι-λεύσαν. Τὴν ἀγαποῦσε μετὰ αὐτῶν καὶ ὁ Βο-τανειάτης. Τῆς ὑπέβαλε τὴν σκέψιν νὰ πατήσῃ τὸν ὄρατον καὶ τὸν πάρι εἰς τὸ πλευρὸν τῆς. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὅμως, ἕνας ἄλλος στρα-τηγὸς, καὶ αὐτὸς ἀρχοντογενήτης, ὁ Ρωμανὸς ὁ Δωδεκάτης, κατὰ τοὺς εἰς θάνατον, ὁδηγήθη ἐμ-πρὸς εἰς τὴν Εὐδοκίαν διὰ ν' ἀποσπασθῇ τὴν τὴν του. Τὸν εἶδεν ἡ Εὐδοκία, τὸν ἀγάπησε διὰ τὰ νεῖτα του καὶ τὴν μεγάλῃν εὐφροσύ-νην, καὶ ἔκαμε συμβολίον μὲ τοὺς εὐνοῦχους τῆς νὰ ἰδῇ μὲ τοῖν τάχα τρόπον θὰ ἡμποροῦσε νὰ τὸν στεφανώσῃ.

Ἐμήνεσε λοιπὸν εἰς τὸν καθέναν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς καὶ εἰς τὸν Πατριάρχην Σιμῶνιν (ποὺ εἶχε ἀδελφὸν καρδιοκατακτητήν):

—Δίσε με ἀπὸ τὸν ὄρκον μου, καὶ δὲν θὰ βῇς ἐννομιμένος.

Φωνὰ τὴν ἐπίστευσεν ὁ καθὲς πόθος, καὶ τὴν εὐλόκουν ὅστε καὶ ὁ ὄρκος νὰ λυθῇ καὶ ν' ἀνα-κηρυχθῇ βασιλικὴ ἀνάγκη ὁ γάμος τῆς. Μίαν αὐ-τὴν ὅμως, κατὰ τὴν ἀνάγκην οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὅτι: εἰς τὸ Παλάτιον τῶν Βλαχερνῶν, ἔσπερα-νὴ ἡ Εὐδοκία τὸν Ρωμανὸν καὶ ἐκεῖνος βασι-λεῖς ἐπέβη. Δὲν εἶπαν λοιπὸν τίποτε οἱ μυστή-ρες διὰ τὴν γλύστειαν, ἀλλ' ὁ Βοτανειάτης τὸ ἐπισκέπτετο καὶ δὲν ἐκρίναν. Ἐφῆγεν ἀπὸ τὴν Πόλιν, καὶ εἰς τὰ στρατοπέδα δὲν ἔκταν ἄλλο παρὰ νὰ σπάρῃ τὸν λάκκον τοῦ Ρωμανοῦ. Ἐως ὅταν τὸν εἶδε νὰ σφύρειται αἰχμῶδες, δυστυχῶς, πᾶντος, διὰ νὰ ἐξυμνήσῃ εἰς τὰ χεῖρα τῆς Μακροβελίτισσας. Αὐτὴ τὸν ἔβλεπεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πρωτῆς, καὶ ἔγινε καλόγηρος ν' ἀνα-παύῃ τὰ περσμένα καὶ νὰ γράφῃ ὁράτια πρᾶγ-ματα, ὅσα μᾶς ἀφῆκε μνημόσυνά τῆς.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας, ὁ λε-γόμενος Πατριάρχης

ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΤΙΠΟΤΕ ΛΙΓΩΤΕΡΟ, ΤΙΠΟΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ: ΑΝΔΡΑΣ!

(ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΝΟΥΒΕΛΛΑ, ΜΙΓΟΥΕΛ ΝΤΕ ΟΥΝΑΜΟΥΝΟ ΤΟΥ ΕΞΟΡΙΣΤΟΥ)

(4) ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ.—Ο Βιτο-
ρίο Γκιαντί βολύεται στο χέλιος της καταισχό-
ρης κι' ένοιει να σπύει πουλώντας άκριβή την πα-
νέμορφη Τζούλια, την κόρη του. Έκείνη το κατα-
λαβαίνει αυτό, ή φυσική της υπερηφάνεια πληγώ-
νεται, έπαισιωνείται κατά του πατέρα της, αγωνίζε-
ται να μη έπιτύχη το σχέδιό του, να σπύη
απ' αυτόν. Αλλά πώς; Οι νέοι που της κáινουν
έρωτα αποδυναμώνει πώς την ποθούν άλλως, δεν
την αγαπούν, γαλ να δείχνουνται τόσο λίγο άνδρες
και να μην τολμούν, όπως εκείνη τους πορνοεί,
να κλέψουν απ' τον πατέρα της τον ζωντανό του
θλασμού. Άλλος λοιπόν τρόπος ν' αποκτήση την
ελευθερία της, δεν υπάρχει παρά να κάνει έκπαι-
νον από φίλοι ο πατέρας της δηλαδή να πάρη τον νεο-
πρότεμο άπ' το Μεξικό μεταναστή, τον κάλιντο
'Αλέξανδρο Γκιαντί.

Και τ'είν' αυτός ο Γκιαντί! Δημοφύνημα του έαυτου
του, ένας δυνατός, ποικιλοτρόπος τύπος που τίποτε
δεν του αντίσταθηκε ποτέ στη ζωή, που πέτυχε ότι
θέλησε, κ' έννοιε τώρα, αν και χήρος, να κάνει γυ-
ναίκα του την φαιεμένη γυναίκα της 'Ισπανίας.
Αναλαμβάνει όλα τα χρέη του Γκιαντί, σπένγει
όλοένα πιο γερά τον κλάδο γύρω στην κόρη του, και
της έκδιλώνει όμή την ακλόνητη γνώμη του, ότι
μάταια του αντίσταται—δεν θα του βεβαιώη! 'Η
τρομερή του αυτοκατακρίση, ο άκασιτος ανδρισμός
του, κάνουν πόση εντύπωση της Τζούλιας ώστε
άδελφά της, τρυφερά προς αυτόν, υποχωρεί και τέλος
τον παραινεί.

Τόση έν' 'Ελευθερία! Πότε δεν της λείπει τίποτε δεν
την προσβάλλει—άλλα όχι! Ένα νέο σαρκίο την κα-
τακτώνει· την αγαπά άραγε, την αγαπά άληθινά
ο έρρασιωτής αυτός, ο βρόβαρος μαζί και έλαιοστι-
χός; Δεν έχει άκουσει από μένος του ούτ' έναν
λόγο τουαυτού. Όχι, έννοιει δεν του άρέσουν αυτά!
Έτσι, με την αγαπή:
"Ήλιε να το μάθω όμα θα γεννιόταν το παιδί που
κυφορούσε. Ούτε και τώρα! Ο 'Αλέξανδρος Γκι-
αντί, και ως πατέρας, έστράφη το ίδιο ψυχός και
κλειστός στον έαυτό του! 'Αν τολμώζονταν έξηλε-
μα, όμη την άρνησε όφες με τον κόμητα ντε Μπον-
ταβιέλλα... Α, μά δεν υποφέρουνταν! Βέβαιον
λοιπόν κι' αυτόν τον κόμη να ηλάνθη! Έκτος
απ' άν δεν την αγαπάς.

—'Πότε σήμερα ο κόμης; ρώτησε μία μέρα ο 'Αλέ-
ξανδρος της γυναίκας του.
—'Ο κόμης... ο κόμης... ποιος κόμης;
—'Ο κόμης, διάβολε! Ένας έιν' ο κόμης, ένας ο
μαρκήσιος, ένας ο δούξ... ή μάλλον, κατά την γνώ-
μή μου, ίδιος έννε δλοι τους και κάμνον εν και το
αυτό.

—'Α, ο κόμης! ναί, ήρθε...
—Καλά, άπου σ' εύχαριστεί, το ζώον—μήπως κά-
μνει ο βλαξ και γιά τίποτε άλλο.

—Τό έναντιον, έγώ βρώκοι ότι έννε ένας κύριος
πολύ έξυπνος, πολύ μορφωμένος, πολύ λεπτός, πολύ
συμπαιθητικός...
—Τέλος, άπου σ' διασκεδάξει...
—... και πολύ δυστυχής...
—Μπά! άπ' το κεφάλι του!

—Γιατί;
—Γιατί έννε βλαξ, πώς το λέν; φυσικώτατα έρα
παθαίνει, έρα παθαίνει. Έναν χάχα σάν κι' αυτόν πώς
θέλεις να μην τον άπαξή ή γυναίκα του; Μά άντρας
έν' αυτός; Άπορώ, μή την άληθίνα, πώς βρέθηκε
γυναίκα με πάρη ένα τέτοιο χαζοπράγμα. Άλλά πέρ,
δεν ήρθε αυτόν, ήρθε τον τίτλο του. Δεν μου έκαν'
έμένα μία γυναίκα, ότι μου κάμνει αυτόνοου ή δική
του να βλέπαις!

—'Η Τζούλια τον έκύτταζε, κι' άμέσως, χωρίς καλά-
κάλά να σκεφθή τί έλεγε, του έπε φωναχτά:
—Κι' άν δηλαδή σου την έρκαίγχα έγώ; κι' άν ή
γυναίκα σου γνώτανε γιά σέ, ότι ή δική του γιά
'κείνον;

—Βλακείες! έλεπε, κ' έσκασε τά γέλια. Τι, θέλεις
μήπως να νοστιμίσης την ζωή μας με το άλάτι των
βιβλίων; Μά άν φαντάζεσαι ότι θα μπορούσής ποτέ να
έξυψής την ήλιεία μου, γελάστηκες, σου το λέω. Δεν
είμ' έγώ άπό 'κείνους. Διασκεδάξτε δσο θέλεις μαζί
του...
—'Είνε δυνατόν ο άνθρωπος αυτός να μη ζήλεύη;
ρωτίσαν ή Τζούλια. «Δέν ύποψιάζεσαι που βλέπει τον
κόμητα νήρεται να μου κάμνη συντροφιά; Έίνε τάχα
άπ' την έμπιστοσύνη που έχει στην πίστι και στην
απόφαση την δική μου ή στην έξουσία του άπάνου μου;
'Η πάλι άπ' άδικορία;... Τέλος, άς ήξερα: μ' αγαπά,
ή δεν μ' αγαπά;

—Άρχίζε να έκνευρίζεται. Ο άνθρωπος της κι' ο
Θεός της έννε έναντιον το μαρτύριό της. Προσπαθούσε
ή φτώχη να έξέλψη την ήλιεία του, ληρία λίθο της
άγάτης—μάταια!

—Μά συνοδεύεις ως του κόμητος;
—Γιά να κάμω τί, έγώ;
—Νά πάμε με το ταξί.
—Εύχαριστώ, δεν έχω κοιλίσιονα! Στο χρόνια μου,
μόνο όταν είχαμε πόνο στην κοιλιά, μές έδινα αυτό
το βρωμόνιο. 'Ανού, Κάλι, ταξί! Όχι, σέ παρακαλώ
να το πήρς δού! Άλλά, δρέμ! Καί, παραγγέρονε λιγάκι
να το πήρς δού! Άλλά, δρέμ! Καί, παραγγέρονε λιγάκι

τον κακομάρτη τον κόμητα. 'Η κοντίσα θα έννε, βέ-
βαια, κι' αυτή έκεί με τον φίλο της ήμέρας. Μιμ...
περίφημη συντροφιά!

—'Ός τόσο ο κόμης έστένεσε όλοένα την πολιορκία
της Τζούλιας. Προσποιόταν πως ύπέφερε τρομερά άπ'
τά οικογενειακά του βάσανα, γιά να προκαλέση την
συμπόνια της φιλενάδας του, κι' άπ' την συμπόνια τον
έρωτα, ενώ συγχρόνως της έδινε να έννοήση ότι ήξευρε
και τά δικά της τά μικροβάσανα...

—Ναί, Τζούλια, ένν' ή πικρή άλήθεια! Κόλασις έννε,
όχι σπύι αυτό... 'Α, άν είχαμε γνωρισθή προτίτερα!
Πριν έγώ φορτωθώ την δυστυχία μου και σεις...

—Κ' έγώ την ιδική μου, αυτό δεν θέλατε να 'πήτε;
—'Όχι, δεν ήθελα να 'πό αυτό...
—Τότε τί θέλατε να 'πήτε;

—Ναί, ήθελα να 'πό ότι άν, πριν άποφασίσετε να
πάρετε αυτόν τον άνδριον, τον σέζυγό σας...

—'Ε, έν τοιαύτη περιπτώσει είσθε άπολύτως βέ-
βαιος, ότι θα προτιμούσα εσάς;

—Δηλαδή, πιθανόν... πιθανόν...
—Τι άναίσθη! Μά φαντασθήκατε, μήπως, πως
είσθε άκαταγώνιστος;

—Μου έπιτρέπετε να σάς μιλήσω ελεύθερα, Τζού-
λια;

—Ναί, άς άκούσω...

—Άκούστε με: ναί, άκαταγώνιστος! Άλλά, όχι έγώ,
Τζούλια, όχι έγώ, παρά ή άγάπη μου, ναί, ή άγάπη
μου!

—Λημονείτε, κύριε. ότι είμ' έρωτευμένη με τον
άντρα μου...

—'Ε, δά...
—Τι; άμυββάλλετε; Σας λέγω είμ' έρωτευμένη—
πώς το λέν; είμ' άληθινά έρωτευμένη με τον άντρα
μου...

—Χωρίς να σάς νοιάξη άν...
—Τι να με νοιάξη; Θαρρείτε πως δεν μ' αγαπά
κ' έκείνος το ίδιο;

—Μά, σεις ή ίδια...
—'Εγώ; Σας είπα έγώ ποτέ ότι δεν μ' αγαπά;
—Με τό λόγια όχι, δεν μου τό έπιατε; Άλλά μου
τό έπαν τά μάτια σας, μου τό έπαν τά κινήματά
σας, ή στάσι σας...

—Προσέξατε, κύριε κόμη, προσέξατε, μήπως αυτή
έννε ή τελευταία έκτίμηση σας έδώ...

—Δι' όνομα του Θεού, Τζούλια! Δι' όνομα του
Θεού, άφήστε με νήρεχθαι να σάς βλέπω, να σάς
θυρω σιωπηλά και να ήραινάω βλέποντάς σας τά δά-
κρυα που χύνω μέσα μου...

—Μιμ... συγκινήσει!
—Μά τί, πέτε μου, τί σάς είπα που σάς φάνηκε
τόσο προσβλητικό;

—Έμει να μου φανή; έμει να προσβάλλετε;...
—Μά αυτό άκριβώς! Μπορούσα ποτέ να σάς προ-
βώλω έγώ; Έγώ! τουτό μόνο σάς είπα: ότι άν γυνί-
καίκατε προτίτερα—έγώ πριν να συνοδεθώ με την
γυναίκα μου και σεις με τον άνδρα σας—ότι θα σάς
άγαπούσα με την ίδια τρελή άγάπη με την όποιαν
σας άγαπώ και σήμερα. 'Α, άν μ' άφήνατε να σάς
άνοιξω την καρδιά μου... 'Η άγάπη μου, είμαι βέ-
βαιος, θα κατέκτα την ιδική σας!... Δεν είμ' έγώ,
Τζούλια, άπ' τους άνδρες που πιστεύουν ότι κατακτούν
κ' έξουσιάζουν τις γυναίκες με τό έτσι θέλω και με
τό ότι αυτό έννε ότι έννε άπό 'κείνους που άπαιτούν να
τους άγαπάς, χωρίς να προσφέρουν κι' αυτοί τίποτε
εις άντάλλαγμα... 'Α, όχι, τέτοιο έγωισμό δεν έχω
έγώ...

—Κ' έξακολουθούσε, έξακολουθούσε να στάζει λίγο-
λίγο το φαρμάκι του...

—'Υπάρχουν άνδρες, που ένν' ένν' άνίκανοι οί 'ΐδιοι
γι' άγάπη, έχουν την έξέλιξη να τους άγαπούν και πι-
στεύουν πως έχουν δικαιοσύμη άπερίοριστο και στον
έρωτα και στην πίστι της δυστυχισμένης της γυναίκας
που συνέβη να τους δοθή. Παίρνουν, άλλάως γιά να
δείχθουν, μία γυναίκα όρσά, εκουστή γιά την άμορ-
φία της, κι' την άέρουν πλάι τους σε λίονταρίνα με-
ρωμένη: 'Η 'Ιονταρίνα μου, λέν, κυττάτε πως έχει
γίνει άρνάκι! 'Αμεί! 'Τείμ' έγώ, όχι, τ' ένν' αυτή!...

—Προχωρείτε πολύ και χυπώετε...
—'Ός τόσο ο κόμης ντε Μπονταβιέλλα σίμωσε άκόμα
περισσότερο, άγριος σέχιδον το ατί της Τζούλιας
κ' έρωτα έκείνο καχύλι που έρρόδιζε άνάμει άπό
δασκαρταρές κατανυγιστικές μπουλές—και κήνοντάς
του πνίχ, έμυρομούσε:

—Στην καρδιά σου χυπώ, ώραία μου Τζούλια,
το πό έξω πώς πονεί...
Τό κλησίσιμα αυτό έκμαε το ένοχο ατί να κοκκι-
νίση...

Τό στήθος της Τζούλιας έκμύτιζε ώσαν ή θάλασσα
στό άγγιγμα καταγίδος.

—Άφήστε με, σάς παρακαλώ, δι' όνομα του Θεού,
άφήστε με! 'Αν μπη!

—'Όχι, δεν θα 'μπή. Τίποτε το δικό σου δεν τον
ένδιαφέρει. 'Αν σ' άφήη έτσι όλομνάχη έννε γιατ
δεν σ' αγαπά. Ναί, ναί, δεν σ' αγαπά. Δεν σ' αγαπά.
Τζούλια, δεν σ' αγαπά!

—Έίνε γιατί έχει έμπιστοσύνη σ' έμένα...
—'Σ' έμένα; 'Όχι, στον έαυτό του! 'Έχει, άλήθεια,
μιάν έμπιστοσύνη, μιάν άπόλυτη, τυφλή έμπιστοσύνη
στον έαυτό του! Πιστεύει ότι σ' αυτόν, όσάκι αυτός έννε
ο 'Αλέξανδρος Γκιαντί που έκανε μόνος της την περι-
ουσία του—δέν θέλω να ήξετάσω πώς,—πιστεύει, ότι
έννε άδύνατον σ' αυτόν ύποαίθριπτε γυναίκα να μη
σταθή πιστή. Μένα με περιφρονεί, τό ξέρω...

—Ναί, σάς περιφρονεί...
—Τό ξέρω! 'Αλλά περιφρονεί κ' εσά, Τζούλια, πε-
ριφρονεί κ' εσά δσο κ' έμει...

—Σας ήκεύει, σταματήστε με, σκακύνετε...
—Αυτό; αυτός θα σέ σκοτώη! Καί... δεν θα
έσαι ή πρώτη!

—Αυτό που λέτε έννε συκοφαντία! Είσθε συκο-
φάντης! Πηγαίνετε άπ' έδώ! πηγαίνετε και μην ξανα-
γυρίσετε!

—Πηγαίνω, άλλα θα ξαναγύρισω. Θα με ξανακα-
λέσετε ή ίδια...

Καί, χωρίς να προσθέση τίποτε άλλο, βγήκε,
άλλά άφίροντάς την με την ψυχή πληγωμένη.

—'Αλλάγνα λέγει αυτός ο άνδριος; Έτσι όπως τά
λέγει έννε; Μού φανέρισε κάτι που δεν ήθελα να ρού
τό 'πή, που δεν ήθελα να τ' άμολογήσω ή ίδια στον
έαυτό μου... 'Αλλάγνα τάχα με περιφρονεί; 'Αλή-
θεια δεν μ' αγαπά;

Έίχεν άρχισει κιόλας να γίνεται το σχετικό σούσουρο
γιά τις σχέσεις της Τζούλιας με τον κόμη, ντε Μποντα-
βιέλλα. 'Ο 'Αλέξανδρος όμως δεν ήπηρε είδησι, ή έκαιμε
πώς δεν ήπηρε. Άλλά πάλι, δεν άπόρησε βταν ένας φίλος
του άρχισε άπ' έξω άπ' έξω, να του κάμνη σχετικούς
ύποαιγνιμούς, μόνο του τό 'κοφε άρυστικά: «Σέρω-
ξέρω, του έλεπε, τί θα μούλεγε περικό το τ' άκούσω!
Φυλακίς, ένν' όλ' αυτά! Τι γυναίκες, φίλε μου, τις
ρωμαντικές πρέπει να τις άφίνοουμε να δείχνονται με
τουτό είτε μ' έκείνο, έξαιρετικές πάντα κ' ένδιαφε-
ρουμες»!

Μά τί; μήπως ήταν άφιλότιμος και θεϊλός;...
Μάάλλιστα! Μά μέρα στή λέσχη έτόλμησε έννας να
πή μπροστά του κεί το διαφωρόμενο γιά κέρατα και
τέτοια όπου άρπάζει εύθύς μία μοπιλία και του την
φέρνει στο κεφάλι!

Σκάνδαλο, φασαρία, κακό...
—Σ' έμένα; Σ' έμένα αυτό τά σχολαστικά; Έλεγε
με τον φυσικώτερο τόνο, «Άλλο κι' αυτό! Σάν να μην
καταλάβαινον δηλαδή, σάν να μην ήξερω έγώ το κό-
μητος τις άνοήσιες που κυκλοφορούν μέσ στους μω-
ρατίους εις βάρος της κακομίαςας της γυναίκας μου,
γιατί, σάν ρωμαντική, έχει κι' αυτή τις παραξένες
της!... 'Αλλά θα σου τις κόψω έγώ άπ' την ρίζα
αυτές τις γλωσσολογικές...»

—Ναί, μ' όχι κατ' αυτόν τον τρόπο, δόν 'Αλέ-
ξανδρε, του παρατήρησε κάποιος.

—Και κατ' αυτόν άλλον.

—Βγάζοντας άπ' την μέση την αίτία αυτώνων που
λέγονται.

—'Α, έτσι λές; Δηλαδή κλείνοντας την πόρτα μου
στον κόμητα;

—Λέγω πως θα ήταν το καλλώτερο...
—'Α μπά! τό έναντιον θάδινά έτσι δικίο σ' αυτούς
που κακολογούν εις βάρος μου. Έπειτα δεν είμαι τύ-
ραννος έγώ. Άπου την καμένη ή γυναίκα μου την
διασκεδάξει έτούτος ο κόμης, που έννε ένας τέλειος
βλάκας, σάς βεβαιώ! Ένας κουνενίς άστεϊότηας που
τούτες εις βάρος της κακομίαςας της γυναίκας μου,
γιατί, σάν ρωμαντική, έχει κι' αυτή τις παραξένες
της!... 'Αλλά θα σου τις κόψω έγώ άπ' την ρίζα
αυτές τις γλωσσολογικές...

—Ναί, μ' όχι κατ' αυτόν τον τρόπο, δόν 'Αλέ-
ξανδρε, του παρατήρησε κάποιος.

—Και κατ' αυτόν άλλον.

—Βγάζοντας άπ' την μέση την αίτία αυτώνων που
λέγονται.

—'Α, έτσι λές; Δηλαδή κλείνοντας την πόρτα μου
στον κόμητα;

—Λέγω πως θα ήταν το καλλώτερο...
—'Α μπά! τό έναντιον θάδινά έτσι δικίο σ' αυτούς
που κακολογούν εις βάρος μου. Έπειτα δεν είμαι τύ-
ραννος έγώ. Άπου την καμένη ή γυναίκα μου την
διασκεδάξει έτούτος ο κόμης, που έννε ένας τέλειος
βλάκας, σάς βεβαιώ! Ένας κουνενίς άστεϊότηας που
τούτες εις βάρος της κακομίαςας της γυναίκας μου,
γιατί, σάν ρωμαντική, έχει κι' αυτή τις παραξένες
της!... 'Αλλά θα σου τις κόψω έγώ άπ' την ρίζα
αυτές τις γλωσσολογικές...

—Ναί, μ' όχι κατ' αυτόν τον τρόπο, δόν 'Αλέ-
ξανδρε, του παρατήρησε κάποιος.

—Και κατ' αυτόν άλλον.

—Βγάζοντας άπ' την μέση την αίτία αυτώνων που
λέγονται.

—'Α, έτσι λές; Δηλαδή κλείνοντας την πόρτα μου
στον κόμητα;

—Λέγω πως θα ήταν το καλλώτερο...
—'Α μπά! τό έναντιον θάδινά έτσι δικίο σ' αυτούς
που κακολογούν εις βάρος μου. Έπειτα δεν είμαι τύ-
ραννος έγώ. Άπου την καμένη ή γυναίκα μου την
διασκεδάξει έτούτος ο κόμης, που έννε ένας τέλειος
βλάκας, σάς βεβαιώ! Ένας κουνενίς άστεϊότηας που
τούτες εις βάρος της κακομίαςας της γυναίκας μου,
γιατί, σάν ρωμαντική, έχει κι' αυτή τις παραξένες
της!... 'Αλλά θα σου τις κόψω έγώ άπ' την ρίζα
αυτές τις γλωσσολογικές...

—Ναί, μ' όχι κατ' αυτόν τον τρόπο, δόν 'Αλέ-
ξανδρε, του παρατήρησε κάποιος.

—Και κατ' αυτόν άλλον.

—Βγάζοντας άπ' την μέση την αίτία αυτώνων που
λέγονται.

—'Α, έτσι λές; Δηλαδή κλείνοντας την πόρτα μου
στον κόμητα;

—Λέγω πως θα ήταν το καλλώτερο...
—'Α μπά! τό έναντιον θάδινά έτσι δικίο σ' αυτούς
που κακολογούν εις βάρος μου. Έπειτα δεν είμαι τύ-
ραννος έγώ. Άπου την καμένη ή γυναίκα μου την
διασκεδάξει έτούτος ο κόμης, που έννε ένας τέλειος
βλάκας, σάς βεβαιώ! Ένας κουνενίς άστεϊότηας που
τούτες εις βάρος της κακομίαςας της γυναίκας μου,
γιατί, σάν ρωμαντική, έχει κι' αυτή τις παραξένες
της!... 'Αλλά θα σου τις κόψω έγώ άπ' την ρίζα
αυτές τις γλωσσολογικές...

—Ναί, μ' όχι κατ' αυτόν τον τρόπο, δόν 'Αλέ-
ξανδρε, του παρατήρησε κάποιος.

—Και κατ' αυτόν άλλον.

—Βγάζοντας άπ' την μέση την αίτία αυτώνων που
λέγονται.

(Άκολουθεί)

ΣΤΗΝ ΔΙΑ ΚΥΡΙΑΣ

Ο ΓΑΜΟΣ ΩΣ... ΣΤΑΔΙΟΝ

—Δέν θα παντρευτώ έγώ! Θα ήρτήσω ένα
έπαγγελμα, θα δημιουργήσω ένα στάδιον! Φο-
νάζουν τά πό μοδέρνα άπό τά σημερινά κορί-
τσι μας.

—Και ο
γάμοςδέν
έννε ένα
εύρο στά-
διον που
άνοιγεται
μπροστά
σας;

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

—'Όχι,
άπαντούν
έννε μία
νόνα
κίνδυνος.
Κάθε κο-
ρίτσιμπο-
ρεί να
παντρευ-
...

“ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΟΥ ΖΩΗΣ, ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΟΥ ΤΗΣΙΝΙΟΤΗΣ”

ΛΟΥΝΤΒΙΓ ΡΙΧΤΕΡ, Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΟΚΡΙΤΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ Κ. ΣΤ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕ ΡΙΧΤΕΡ ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΩΣ

“Η πλέον λεπτή και συγκινητική απόδοσις τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τῶν παραμυθιῶν καὶ τῆς ταπεινῆς ζωῆς τοῦ χωριοῦ.

γερμανικῇ τέχνῃ, ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως, ἐξῆλθεν εἰς μίαν ἀφόρητον ξηρασίαν, σχεδὸν εἰς μίαν κατάστασιν βαρβαρικὴν. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ὁ Βίγγκελμαν ἐξύπνησε τὴν γερμανικὴν τέχνην, ὁδηγῶν αὐτὴν πρὸς τὸν κλασικισμόν. Ἀπὸ τὰς σοφῆς μελέτας τοῦ Βίγγκελμαν ἐγεννήθη μία τέχνη ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαίότητα καὶ τὴν μυθολογίαν.

Μάλιστα μία σχολή, ἡ τῶν «Ναζαρινῶν», μετὰ τὸν Όρεβεκ καὶ τὸν Κορνέλιαν ἐπὶ κεφαλῇ, διατεινομένη ὅτι ἀνασταίνει τὴν τέχνην, προσεπάθησε νὰ ἐνδύσῃ τὴν μυθολογικὴν ἐμπνευσίαν μετὰ τὸ κλασικὸν σχέδιον. Τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐπέτυχε τελείως ὁ μέγας Μπέκλιν, Ἐλβετὸς τὴν γέννησιν, ἀλλὰ Γερμανὸς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν τέχνην.

Ἡ σχολὴ τῶν Ναζαρινῶν δὲν ἐσταμάτησεν ἕως ἐδῶ. Μετὰ τὸν Βέιτ καὶ τὸν Σβίντ ἐφθασεν εἰς τὸν Κάουλμπαχ καὶ τὸν Φόγιερμπαχ. Οἱ ἐργάται τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς ὑπῆρξαν πολλοὶ καὶ ἐνδοξοί, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἀπετάθη εἰς τὴν ἀπλὴν παιδικὴν ψυχὴν μετὰ μεγαλότεραν τρυφερότητα ἀπὸ τὸν Λούντβιχ Ρίχτερ.

Ὁ Ρίχτερ ἐγεννήθη εἰς τὴν Δρέσδην κατὰ τὸ 1803. Μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἡ ὁποία τότε ἦτο ἡ παγκόσμιος ἀκαδημία τῆς τέχνης, ἐταξίδεψε πολὺ καὶ ἀπέδωκε μετὰ ἀπλότητα, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ συγκινοῦσαν τρυφερό-

τητα τὰ ἰταλικά τοπία, τὰ ἄλλοτε γελαστά καὶ κάποτε τραγικά, ἀλλὰ πάντοτε ὡραία.

Ὁ Ρίχτερ, ἐπιστρέψας εἰς τὴν Γερμανίαν, ἐξέτελεσε πολλοὺς πίνακας τοπίων μετὰ ρωμαντικὰ θέματα, ἀλλὰ ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν εἰκονογράφος τῶν παιδιῶν, τῶν μύθων, τῶν λαϊκῶν ποιημάτων, καὶ πρὸ παντός, τῆς χωρικῆς ζωῆς.

Τὰ παιδιὰ τῶν ἀπλῶν χωρικῶν ἢ τῶν μικρῶν ὁρᾶν γεμίζουν μετὰ τὰ χαρωπὰ παιχνίδια τῶν τῶν ὁρᾶν ἐξοχικὸν δρόμον τοῦ χωριοῦ, ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὸ σχολεῖον ροδοκόκκινα καὶ φρουσκομάγουλα, πηδοῦν, τρέχουν, γελοῦν, ζοῦν τὴν ἀφελὴ καὶ ἀμέριμνον παιδικὴν χαρὰν. Ἄν εἶναι μαζωμένα στὸ σπῆτι, κλεισμένα ἀπὸ τὸν χει-

μῶνα, περιτριγυρίζουν τὴν γιαγιά, ἡ ὁποία διηγεῖται τὴν θαυμαστὴν ἱστορίαν τῆς Βασιλοπούλας ποὺ τὴν εἶχε μεταμορφώσει ἡ κακὴ μητριὰ εἰς βτραχάκι, ἢ τὴν πεντάμορφη Ἡλιογέννητη. Κρέμονται στὰ λόγια τῆς γιαγιάς ὅλοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν μικρὸ λαίμαργο, ὁ ὁποῖος προσέχει περισσότερο εἰς τὰ μῆλα ποὺ ψήνονται εἰς τὴν πελωρία γερμανικὴ σόμπα.

Ὁ Ρίχτερ εἰκονογράφησε πλήθος βιβλίων, παραμυθιῶν, ποιημάτων καὶ διηγημάτων μετὰ ἀπλότητα καὶ παρατήρησιν συγχρόνως.

Ἡ Ἁγία Γραφή εὗρε εἰς τὸν Ρίχτερ τὸν εὐλαβὴ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐσωτερικὸν εἰκονογράφον τῆς ὁ Χριστὸς γεμάτος ἀπὸ γλυκύτητα εἰς ἓνα πίνακά του ὁδεύει διὰ τῶν ἀγγῶν τοῦ σίτου, οἱ μαθηταὶ του πλήρεις ἀπλότητος τρώγοντι τίλλοντες, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον, τοὺς σιτάχαι, ἀλλὰ

παραμύθια τῆς καὶ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν τῶν ἀπλῶν καὶ ἀνάκων χωρικῶν.

Ψάλλει κάποτε καὶ τὸν ἔρωτα τῶν 20 ἐτῶν. Εἰς τὴν εἶξιν τοῦ γερασμένου δένδρου κάθεται τὸ τρυφερὸ ζευγάρι, τὸ χεράκι τῆς κόρης ἀναπαύεται εἰς τὸ χερί τοῦ νέου καὶ μὴ ἀγνόηται ἐξαγιάζει τὸ πρῶτον αἶσθημα.

Χαρὰ τῆς πρώτης μου ζωῆς
τῆς πρώτης μου τῆς νεότητος.

Ψάλλει ὁ Ρίχτερ μαζὶ μετὰ τὰ πουλιὰ ποὺ πετοῦν τριγύρω ἀπὸ τὸ εὐτυχισμένο ζευγάρι.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ἡ ψυχὴ τῶν εἶναι ἐσταμμένη εἰς τὸν ἀνιδιοτελὴ διδασκαλόν.

Ἀπὸ ὅλα ὅμως τὰ ἔργα του βγαίνει ὡς ἄρωμα ἡ ἀγάπη του εἰς τὰ παιδιὰ, εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὰς ἀπολαύσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας, εἰς τὰ πολλὰ.

Ἡ τοιχογραφία τῆς α' σελίδος τοῦ σημερινοῦ τεύχους ἀναπαριστᾷ πιστῶς ἓν ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἔργα τοῦ Α. Deyroffe. Τὸ λαϊκὸν τοῦ θέματος, τῆς ἐξεργασίας καὶ τοῦ χρώματος, ἀντιλαμβάνεται πρὸς μίαν τεχνικὴν διδασκαλὴν γνωρίζοντος τόσο νὰ ἐπιστῇ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὀλίγων, ὅσον καὶ ν' ἀποτείνεται εἰς τὸ αἶσθημα τῶν πολλῶν.